„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
За Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне друштвене уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте овакових ситних слова; за знак се плаћа по 30 нов. сваки пут.
За „Приопштено“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ.“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Појединих бројева стају 10 нов.

БРОЈ 75. У НОВОМ САДУ У НЕДЕЉУ 16. МАЈА 1899. ГОДИНА XXXIV.

Ко треба да спроведе истрагу против патријарха?

Синод је свршио свој посао и закључен је. Одбио је екстрајудицијалну комију, прогласио се ненадлежним да он води истрагу против патријарха и закључио је, да исту има водити саборски одбор, а он ће тада — судити. Да ли ће се овај синод поново и састати? Када ће се састати? И ко ће тада бити кр. комесар? То су занимљива питања, на која ће одговорити скора будућност. Једно је већ данас ван сваке сумње. Синод је закључио истрагу против патријарха и кр. комесар с тим је веома задовољан.

У синодској седници изјавио је он званично, да је рад синодски по цркву веома полезан. Истрага је дакле по цркву веома полезна. Сви независни и поштени српски листови јако су се обрадовали закључку синода; сви су желели истрагу и сви одједанпут одобраваше, што ће ту истрагу да води — саборски одбор.

... „Треба једном да се ствар тачно савесно, поштено и свестрано испита, да се дозна једном права истина и да престане брука и трзавице у нашем народно-црквеном животу. Кривац нека се примерно казни а црква и народ да се једном смире“... Тако се орило са свију страна. Ох да грдне заблуде!

Садашњи саборски одбор и савесно испитивање?! Садашњи саборски одбор и права истина?!!

Немојте да се варамо! Та нисмо богу хвала ни деца ни будале!

Садашњем саборском одбору давно су и врло добро познате све „пригоде“ и „рачунске омашке“ патријарха Бранковића. Нема он ту ништа да истражује и испитује, јер он све то — зна.

Но саборски одбор бранио је патријарха Бранковића; бранио га неправедно; забашуривао и затрпавао његова зла дела. И зар тај саборски одбор да испитује тачно и савесно свестрано? Зар он да изнађе праву истину?!

Садашњи саборски одбор неће, не може и не сме изнети истину — јер он је сукривац Георгијев.

Крупна је то реч, оштра је та обеда, ал' ми ћемо је и доказати.

Садашњи је саборски одбор правно законит, ал' морално скроз незаконит. Он не ужива народног поверења и одржава се само силом и неправдом. Садашњи саборски одбор боји се сабора и боји се последица својих недела, те против воље целокупног народа, одржава се само из страха од огромних последица свога штетног рада.

Елементи „реда“ „рада“ и „солидности“ планућe на оваку тврдњу нашу и добацити нам и опет отрцану фразу њихову — празна обеда!

Но варају се љуто.

Садашњи је саборски одбор починио силесију незаконитости и огромно оштетио народни иметак. За те своје независности и за ту штету он мора одговарати сабору нашем.

Но сада настаје важно питање. Ко ће да изнађе, ко ли да утврди те штетне чињенице?

На то одгонарамо ми: Онај саборски одбор последњег сабора, коме је сабор поверио ту тешку али и часну задаћу, да прегледи рачуне за ово последњих 18 година. Он и нико други. Но вара се свако ко мисли, да је то тако лака ствар.

У рачунима нема дефраудације.

Цифре се слажу лепо. Па ипак, ипак има и у њима ахилова пета.

Ко хоће тачно и савесно да испита ствар, тај мора пре свега да изнађе и извиди оне рачунске ставке, којима се правдају и наређују ванредни издатци и које носе на себи ознаку саборског одбора С. О. Ту је кључ незаконитости и оштети; ту је тачка архимедова.

Нећемо да спомињемо ситније ствари; нећемо да спомињемо ни огромне неоправдане дијурне саборског одбора; све ћемо то оставити за сада ревизији сабора. Но хоћемо да ударимо нагласак на те штетне и неоправдане налоге и одлуке саборског одбора, којима је народни иметак силно оштећен.

Хоћемо радо — у част пређашњих саборских одбора — да утврдимо ту часну чињеницу, да таког безакоња пређе није било. Новотарија та почиње тек у ери Георгија Бранковића.

Мефистофел имао је добрих ученика и ученици пођоше јуначки стопама свога учитеља.

Из прекрасног букета тога узабраћемо за данас само два малена цветка.

Народни фондови дају само зајам на хипотеку. То је, кажу, закон. Па ипак са епископом Лукијаном учињен је изузетак. У седници саборског одбора од 22. априла 1898. број записника 3222/С. О. закључено је да се даде зајам од осам хиљада без хипотеке а на основу његове полице. Истина и то је сигурност. Но зајам се издаје на шест процената а Лукијан је добио — по четир. Народни су фондови дакле оштећени за два процента, а тоће рећи за годишњих 160 ф. Није видите много — али није законито, ни поштено. Сиротиња за 6%, а епископ за 4%!

Приликом издавања земље или зграда под најам, у свима условима за лицитацију, утврђен је као први услов, да се дотичне рате имају платити 1. новембра и 1. маја у напред. Под таким условима одржи се лицитација.

Ако је досталац противник, или неутралац, тако тада и остане. Но ако је досталац случајно добар друг и пријатељ Његовој Светости или члановима саборског одбора, онда се одлуком саборског одбора наложи народним фондовима да закупнину имају примати — унатраг. Дозволиће сваки, да је то велика разлика.

Примера ради навешћ-мо Сириг. На јавној лицитацији узет је Сириг за 63 хиљаде фор, плативо унапред 1. новембра и 1. маја. Но одлуком саборског одбора (С. О. број записника 960/ex 1896.) обрће се ствар и досталац плаћа — унатраг.

Таком манипулацијом оштећен је нар. фонд за 1890 ф. годишње, а то за шест година, чини приличну свотицу од — једанајст хиљада три стотине и четрдесет форината.

Ово је тек за сада један случај, истргнут само примера ради, а таких је под С. О. — доста и сувише. *Укупне своте којима су оштећени народни фондови таквим оштим незаконитим радом, износе у стотине хиљада и чланови саборског одбора треба то да плате и врате кад-тад.*

Саборски одбор починио је многе неправилности и незаконитости и оштетио дакле врло осетно нар. фондове. Саборски је одбор сукривац патријархов. Па тај саборски одбор, зар да савесно и поштено, искрено и истинито спроведе истрагу против свога шефа, друга и савезника?!!

Јест кажемо и ми: нека истрагу против патријарха спроведе саборски одбор, ал' не овај укаљани другар његов, него независни саборски одбор петровданског сабора, који је изабрат за прегледање свију рачуна.

Н—д.

* * *

(Ми доносимо горњи чланак, што га је написао један члан нашег народно-црквеног сабора. И ми смо одмах, чим је наређена истрага против патријарха Бранковића (још у 71. броју „Заставе“ у уводном чланку) истакли незгоде, које излазе отуда, што ће истрагу спровести саборски одбор. Нарочито смо истакли, да се саборском одбору мора замерити, што је до сад заклањао пригоде патријархове. Но ко да извиђује?! Зар одбор деветорице, што га је изабрао сабор за прегледање рачуна? Он би доиста био најмеродавнији, али све док је сабор одгођен, он не може радити. А кад се сабор састане, он ће и онако по дужности морати да испита све рачуне. За то смо и рекли у споменутом чланку, да „извиђај саборског одбора мора изаћи на јавност и дошло би време, кад би се сабор уверио о тачности извиђаја његова“.

Ми смо пристали на извиђај саборског одбора по нужди, јер данас још не може извиђати одбор деветорице, што га је сабор изабрао ради прегледања рачуна.

Међутим, кад смо на то пристали, ми смо уједно тражили строг извиђај свију рачуна Георгијевих од времена његова протинства до данас. Те извиђаје морале би дабогме спровести епархијске власти, а саборски би одбор водио надзор над тим. Он сам неби ни могао спровести ликви-

ПОДЛИСТАК

БРОЈ 25.

Модерна љубавна приповетка.

Виљема Рулмана.

Напио се из чаше живота, и живот му није пружао више никакве сласти. Био је у двадесет првој години.

Стајао је код прозора и гледао у даљину.

Суро небо простирало се над равницом; са поља и ливада дизала се мрка пара. Све му је изгледало мрко и све мрачно.

Јадни Миле! Шта све би од оних снова, којима се заносио негда шеснајстогодишњи младић? Тада је написао у петерцу трагедију: »Звезда водиља љубави«. Осменуо би се, кад би се тога сетио.

И студена дрхтавица протресла би га, кад би о томе премишљао. И гледаше у сиву маглу где се све више и више диже к' мрким облацима, где мрки вео њихов помућује светлост дана.

Живот му беше досадан. И зар има још какове сласти, коју би му живот могао пружити, а које се он до бљутавости није напио?

Огрнуо је свој угасит огртач, навукао је своје угасите рукавице и изишао је у мрко, сумрачно јесење вече. Ударио је липовом стазом, што на обалу води.

Једна липа. Опет липа. Па и опет липа.... Такав је и живот, мишљаше у себи. Тако пуст, тако досадан....

Био је песник. У деветнајстој години пошао је новијим правцем. Модерна вештина, модерно песништво, као огледало природе и модерног живота, — ако игде, а оно овде ће се наћи живота и за њега.

Али и то модерно не поврати му срећу. Збирка његових песама »Развалине и сенке« отштампана је само у двадесет и пет примерака, и од тих добио је он једно туце. Друго туце разаслао је издавач листовима и критичарима, и као што саопштише песнику, само је један примерак продат! Срамно!

Прошао је дугу липову стазу. Са десне стране његове протезаху се телеграфске мотке, све до гостионе на обали.

Овде мотка — и овде мотка — па тако опет једна мотка, увек иста неутешна једноликост — тако несносна — тако пуста — као липова стаза — као живот.

Горка, тужна навика живота и живовања! Кад би јој учинио краја! Тамо се беласа сива површина језера. Један скок у дубину.

Опет га прође студена дрхтавица. Мрко је гледао преда се.

И од једном паде му поглед на нешто светло, црвено, што је лежало у крај пута. Саже се доле, подигао је то светло, црвено и принео очима.

Шта је било то? Пантљика. Можда подвеза за женску чарапу.

На отвореној. црвеној пантлици, коју је држао у рукама, златни слови беше извезена реч: Јелица. Шта треба да значи ова реч на једној подвези.

Метну пантлику у џеп и пође даље. И тек што је неколико корачаји учинио, кад примети младо девојче, која је у близини гостионе на обали, седела на клупи и читала из књиге.

Младо девојче у шеснајстој, седамнајстој години. Није јој могао очи сагледати, јер ове беху над књигом спуштене и густим обрвама сакривене. Али ако су ове очи тако лепе, као све остало. Хм! Доиста! Неби било згорег!

»Драга госпођице« — рече, пошто се са свим приближио, — »можда сте ви ову подвезу изгубили?«

Девојче подиже своје очи — беху то очи ретке боје плава неба — и промеривши странца одлучним и мирним погледом, рече: »То није подвеза, већ залога, која ми је из књиге испала. Благодарим вам!«

»Ох! Пардон!«

»Молим!«

И кад је покретом руке запитао, да ли сме до ње сести, главом је климнула.

»Смем ли запитати, шта читате?«

»Ђуру Јакшића. Као што видим...

»Дивна књига« — рече он.

»Јел' те. Доиста драгоцена књига. Ја уживам у Ђури Јакшићу. Чујте само овај одељак.

И девојче је заносно читало песму о тајанственој самоћи природе.

И они заћуташе, као да премишљаху обоје о дубини песникових речи.

»Шта све не лежи у овим песниковим речима!« — рече она за тим.

»Доиста!« — додаде он. »То је дух. То је поезија.«

И опет ућуташе. Свуд около владала је нема тишина. На небесном своду указа се бледо лице месечево И ништа се није чуло, само крекетање једне жабе из не далеког језера.

»Бранко Радичевић!« — рече као сама себи.

Он јој пружи руку. »Драга госпођице, ми се разумемо.

»Томе се радујем!« — одврати девојче. »Овде сам« — наставиће после мале почивке, сад баш прочитала једну песму, која даје песнички израз овој вечери. Смем ли вам прочитати.

»Молим вас за то?«

Узе другу једну књигу, која је лежала поред ње на клупи и коју он досад није примetио. И кад му паде поглед на књигу —

Осетио је, како му је пројурила крв у лице. Доиста! То је била — — то је била збирка његових песама »Развалине и сенке.«

»Дакле почујте ме, молим. И са пуно осећаја читало је девојче песму о тишини мирне вечери.

»Дубока, дубока тишина« — понови девојче. »Како је то дивно!«

»Драга госпођице« — кликну он узрујан, ухвативши пре тога девојче за руку, молим вас преклињем вас — од куда вам ова књига.

»Ова књига? Та то је врло проста ствар. Купила сам је.«

Купила је! Овде је дакле видео онај једини двадесет пети примерак »Развалине и сенке«, који је продат, доиста продат био. А купац је било ово лепо, младо девојче, кога му је небо у сусретај довело.

»Ја волем поезију и често купујем песме настави девојче.

»Драга госпођице — а знате ли — знате ли — које писац ових песама.

»Мирослав Драгосављевић« стоји исписано.

»Песудоним! Песник је пред вами. Моје је име.... хм... Миле Љубинковић«.

»Ви сте дакле песник.«. Он живо одобраваше главом. »Ох, та то је дивно«, и ова залога, која у вашим песмама лежи, она нас је упознала.

»Био бих сретан, кад би у томе могао видети промисао од горе...

Девојче га погледи испитујући. За тим рече, оборивши очи доле а сунцобраном парајући по песку: »Ја сам још слободна, моји су родитељи имућни. – «

»Као и моји.—«

»Отац ми је припремио леп мираз.—«

»Ох, драга госпођице.—«

»Добро!« — рече девојче, пријатељски се осмејкујући и пружајући му руку — »ја ћу разговарати са вашом мајком.«

Прерадио: —ко.

дацију, већ би морао узети у помоћ епархијске власти. Дабогме, да су епархијске власти бачке епархије устарабарске. Оне живе по милости саборског одбора, а уз то је данас патријарх Георгије прави председник тим властима, јер архимандрит Анатол је његов мандатар, који се мора држати налога патријархових.

У архидијецези су епархијске власти такође под председништвом и у цепу патријарховом.

Е, ал шта да се ради?? Ствар је у опште веома тешка, баш за то, што је невоља с главе, а та глава има свуда велика права и уплива.

Ми поред свег тог не очајавамо. Нека рачуне прегледа ма ко, он мора наћи у њима бар оно, што је већ пронађено. А догоди ли се ма каква неправилност и забашуривање, на крају ће увек доћи сабор, односно његов одбор деветорице за прегледање рачуна.

И „Србадија“ замера што је ствар извиђаја поверена „ортаку оптуженога“, јер оно, што је учинио патријарх Георгије као патријарх, учинио је са саборским одбором у заједници. „И“, вели „Србадија“ „требало је обићи саборски одбор, који има више грехова, но што му чланови имају косе на глави.“ „Србадија“ тражи да се позову епархијске управе, да спроведу истрагу. Ми мислимо да саборски одбор њих неће смети обићи, а не учини ли, поједине епархијске скупштине могу закључити у свом делокругу извиђај рачуна . . .

Само би у архидијецези и бачкој епархији остала бојазан, да ће бити како патријарх хоће, јер су тамо његови пријатељи и браниоци . . .

Видимо и ми да не ваља, ал морамо сачекати истрагу, па онда се мора тражити лека, ако се слутње обистине. Дотле: Позор! Пр. ур. „Заставе“.)

Судар између Угарске и Аустрије.

Када се недавно ломило око кабинета Банфијева, ми смо назда говорили, да то није министарска криза, него државна криза.

Разуме се: имао је Банфи својих грехова. Али крај таквих грехова одржао се негдањи министар-председник Тиса око 15 година. Не би још пао ни Банфи, да га не дохватише таласи аустро-угарског трговачко-финансијског поравнања . . .

Ти су таласи однели већ неколико аустријских влада, а однеће их по свој прилици још неколико и тамо и овде. Кад се озбиљно сударе државе, онда у првом реду страдају и падају министарства и ако се увек не види јасно прави узрок.

Кад је одлазио Банфи, ми смо казали, да ће то стишати духове само тренутно, јер ће се судари убрзо поновити.

И — поновише се. Као што су Немци у Аустрији навикнути, да владају над Славенима, и кад то треба да престане, њима изгледа као да им очи ваде, тако су Аустријанци у опште навикнути да сматрају Угарску као своју краву музару и кад то треба да престане, изгледа им, као да ће одмах пропасти.

Мађарски политичари, који су године 1867. били меродавни у Угарској, пристали су, да Аустрија цеди Угарску у новчаном погледу, ако Аустрија пристане да Мађари добију у земљи политичку превласт. А нема сумње, да су мислили: док политички ојачају, они ће се већ извући испод финансијског јарма аустријског.

Аустрија је опет пристала, да Угарској, а нарочито Мађарима даде политичке уступке, јер је мислила, да исцеђена и осиромашена земља мора убрзо постати и политички роб Аустрије.

У овом тренутку је осетила Угарска, па и њени меродавни политичари, да ће се ово последње испунити и да је крајње време, да Угарска престане да буде аустријска крава музара.

И за то неће више старо финансијско стање. Министар-председник Сел је уговорио са свима саборским странкама, да данашње стање траје најдуже до 1904. године, па ако оба сабора, угарски и аустријски не утврде ново, онда добија Угарска своју потпуну трговачку финансијску независност. Та је формула била позната и владару и владар је и позвао Села, да на тој основи састави кабинет

Но Аустријска влада, хоће, да се данашње стање продужи бар до 1910. године чак и онда, ако и не дође до споразума оба сабора: аустријског и угарског. А у томе је изрично помаже извршни одбор аустријске саборске већине, а чак се и мањина с тим слаже.

Дакле види се: У Угарској је свима јасно, да ми треба што мање да останемо аустријска крава музара, а у Аустрији хоће да то останемо што дуже. Ту су веома супротни интереси и за то је та ствар тако озбиљна.

Аустрија зна, да је Угарска финансијски слаба, и да она од заједничке банке има неке привремене олакшице. Та олакшица није трајна, можда ће Угарску онај новац бацити само још јаче у некорисне дугове, али тек Угарска се данас отима, да банка остане заједничка и то са промењеним новим статутом. Самостална угарска банка, у овај мах не би била довољно јака.

Аустрија пристаје на то. Нема ништа против тога, да Угарска у своме данашњем пропадању дође до што више новаца; тим ће пропадање ићи брже. Али неће да ујамчи Угарској новчане изворе и онда, ако ће Угарска стати на здравије ноге и престати бити аустријска крава музара.

Према томе је јасно: зашто Угарска хоће да банчино питање одвоји од питања финансијског поравнања, а Аустрија неће. Свако себи дере.

У тим стварима били су заједнички преговори између аустријских и угарских министра у Бечу, а под председништвом краљевим. И једна и друга страна не попушта ни за длаку. Сад је остало, да за који дан реши краљ.

Говори се о промени владе у Аустрији, јер угарски министар председник Сел заступа оно, што је утврдио у свом програму кад је предузимао владу и на што је краљ пристао.

Изгледа дакле, да је сад ред па аустријско министарство. А кад дође ново, оно ће исто тако, као старо. Па шта онда? А ако падне угарска влада, нова ће такође морати у том питању ићи стопама старе владе. Па шта онда?

Ето, то је та тешка и судбоносна криза. Тиче се финансијско-економске слободе Угарске. Угарска не може да попусти. А не може кажу да попусти ни Аустрија, јер је она удесила свој домазлук тако, да не може бити у кући без такве краве музаре, каква јој беше Угарска.

Не само у Аустро-Угарској, него и ван Аустро-Угарске гледају са запетом пажњом, како ће се решити ова тешка ствар.

Наше црквено питање.

Добили смо од нашег дописника из Сарајева чланак, који је шиљао и „Срп. Вјеснику“, али га је забраника сарајевска цензура.

Великијем пожртвовањем, ријеткијем родољубљем, челичном издржљивошћу дочека наш народ, да се сврши и други чин у нашему црквено-школском питању. Још се није дигла завјеса, још није почео трећи чин овог нашега црк. школ. позоришног комада; само смо чули гласни хор, који, хоће да нам предскаже, шта ће нам донијети трећи чин. Чули смо, како непријатељски листови оштампавају, прештампавају и журно растурају посланице Њ. Светости Патријарха и како вичу на сва уста: „побједа, побједа!“ Свијет нестрпљиво чека, кад ће већ да престане тај монотони и досадни хорус, кад ће да се дигне завјеса, те да види сам, ко ће побиједити, правда или неправда.

Док се за завесама још понављају улоге и док се навлаче маске, с којијем треба да се омане публика и док поједини глумци трчкарају своме редитељу, да га питају за савјет, како да изведу поједине ствари у њиховијем улогама, ми треба мало да обрнемо наш поглед на пошљедња два чина, која се пред нама одиграше.

Први чин одиграва се у Мостару, Сарајеву и другијем нашијем бос.-херц. мјестима и њиховијем скромнијем општинскијем собицама. Непрестани притисак на наше црквено-школске и народносне осјећаје поче да јади народ и да чини забринутијем народне прваке за будућност наше св. православне цркве. Манастир Житомишљић би владинијем настојањем одцијепљен од мостарске општине; мјесто да се дозволи мостарској црк.-школској општини да она отвори српску православну вишу дјевојачку школу, влада одби општинску молбу и отвори одмах иза тога језуитску вишу дјев. школу; кад се учини и пошљедњи атентат на нашу цркву и кад мостарској општини нареди да мора и најмањи прилог цркви пријавити властима и искати дозволу, и да општина нема права да себи бира свештенике, народ увиђе да нема више шта изгубити и г г. В. Шола, В. Радовић, П. Шантић и Мића Билић пођоше да се туже г. министру Калају. Ово је била прва депутација и свршетак прве појаве у првом чину.

Г. министар Калај обећао је овијем изасланицима све и сва у Бечу; кад се пак они вратише, дође мостарској општини одговор, у коме се одбијају сви захтјеви мостарске општине и у коме се изричито вели да општина није имала(?) нити ће икада добити право избора свештеника. Свакоме је јасно по овоме да је мостарска црк.-школска општина престала била да опстоји као автономно тијело.

Али није само мостарска општина била престала као автономно тијело, престале су на исти начин и све остале општине у Босни и Херцеговини да буду автономне. Као најпошљедња општина лишена је сарајевска општина својијех автономнијех права и натурсно јој је за вријеме сједница присуство владина комесара. И најкратковиднији човјек могао је да види да ће овај једнаки притисак, који се особито осјећао у Сарајеву и Мостару, принудити потиштене општине, да се здруже и да се заједнички боре за своју цркву и школу. Католичка пропаганда мишљела је, да ће наши родољуби изгубити и пошљедњу наду, кад се одузме нашој цркви и пошљедње право; мишљела, је да ће се православна српска срца закаменити, кад се закамене срца православнијех архипастира, мишљела је, да ће гоњењем нашега народа ушуткати незадовољство нашега народа и да ће наш народ, кад види затворену своју цркву, да преклони главу ономе, који је затворио; мишљела је, да ће наш народ пасти у агонију, кад му се одузме и пошљедња душевна храна и да ће му се физичком силом моћи одузети његова морална сила; али римски пропагатори брзо увидјеше или бар могли су увидјети, да у нашему народу тече јужна и српска крв и да се он таман онда диже да брани своја права, кад се види на ивици пропасти и да таман ту стаје и гледа да извојује побједу или да, борећи се са својијем непријатељом, заједно с њиме погине.

Наш је народ читава стољећа преживјео мирно гледајући у бездан, која му пријети и он се са малијем прекидањем јуначки борио против непријатеља његове народности, а особито против непријатеља његове вјере. Мањи или виши порази подстацивали су га да заборави на овај свијет, да јуришајући напријед извојује и сјајнијех побједа, које су на жалост његови привидни пријатељи у своју корист извртали. Поред свијех мука и искушења наш народ никад није губио наде и он је не изгуби ни онда, кад нам се почеше да затварају и цркве, него то му би знак, да је дошло вријеме, гдје треба наш народ заједнички да узме своју цркву у обрану. И заиста се и дигоше преставници најугледнијех црквено-школ. општина у Босни и Херцеговини да заједнички предаду своје тужбе Њ. В. Цару Францу Јосифу I.

Одбијање првога меморандума отворило је очи, и многијем другијем, који не хтједоше прије да виде те се и они нашој ствари придружише и послије три мјесеца остаде још виша народна депутација у престоници Његова Величанства и предаде и други меморандум. Другом меморандуму придружио се и први аграрни меморандум од стране сеоскога сталежа.

Одбијање и другог меморандума претјерало је вас наш народ у опозицију и срдба због неправде, која му се и даље наносила, удвостручила је његову снагу. — Дођоше и делегације и Њ Е. г. министар Калај изјави да ће он нашем народу изићи на сусрет, ако то исто учини према њему и народ. Због тога посла наш народ своје изасланике г. г. Гл. Јефтановића и В. Шолу, да изиђу на сусрет Њ. Екселенцији и да ступе у преговоре. Они то учинише и поднесоше у кратко народне жеље, али им Њ. Е. г. министар Калај у присуству чешког народ. изасланика г. Крамарше изјави, да они саставе један опширан устав и да га готова њему на заједничко претресање поднесу Наши су изасланици повјеровали ријечи Њ. Екселенције и израдили су опширан нацрт устава, али кад га они донесоше Њ. Е. г. министру, он их упути владикама и Вис. Зем. Влади. Зар су могли, дакле, даље преговарати наши изасланици, кад су видјели да је злоупотребљена њихова искреност, и кад су видјели намјеру, да се исцрпе народно стрпљење? Народно стрпљење је заиста и исцрпљено било са овијем поступком и с тијем би завршен први чин наше црквено-школске драме.

Други чин ове драме одиграва се на Босфору у цареву граду, а пред престолом Њег. Светости Патријарха Константина V. Прва посланица Његове Светости показала је, како осјећа Велика Црква за наш народ и узбунила је наше непријатеље Тек се онда освијестише надлежни, како су се далеко завезли на широко море и осјетише прву буру. Касно су се били сјетили, да је њихов брод остављен сам на пучини, изложен снажнијем вјетровима, који тамо дувају; касно су се сјетили, да их далека пучина дијели од народа; касно су се сјетили да пријети свакоме опасност, кога затече сјевер на онијем несигурнијем валовима.

Узбуна, коју је проузроковала прва посланица Њег. Светости била је така, да су надлежни изгубили пут и да су се пуштали били валовима, који су их бацали сад тамо, сад амо.

Зар се дакле чудити, кад човјек сада чује радост у извјеснијем круговима, радост, коју проузрокова друга посланица Његове Светости Константина V., у којој Њег. Св. Патријарх показује пут опијем, који су се изгубили на пучини, пут којијем се може опет доћи обали, којијем се може доћи народу и уклонити се од друге веће буре, која грозно пријети. Али на жалост они, који су претрпјели већ једном бродолом, изгледа нам, као да нијесу сватили прави пут, који им показује Њ Светост у посланици, која се завршује овијем ријечима: „Увјерени, да ће се пастирском мудрошћу и благочестивошћу Вашега Преосв., очинским благоволењем ц. и кр. владе, и од нашега св. синода донесеним одлукама учинити коначно крај немиру, који се је појавио у тамошње три митрополије, те да ће у будуће завладати потпун мир и ред на добро наше свете прав. цркве, увјеравамо Ваше Преосв., да ће Наш св. синод драговољно одобрити и подупријети свако предузеће, које се подудара са светим установама, и које би могло допренијети томе, да се црквено-школске ствари Ваше епархије побољшају, пошто од Вашега Преосв., буде тачно предложено и оразложено“.

Изгледа нам, као да они не ће да се управљају ни по овом савјету, кога даје Његова Светост с овијем ријечима: „препоручујемо В. Преосвештенству, да сву Вашу очинску благост и стрпљивост, тражећи свако мироносно средство и сваку јеванђелску поуку, и настојавајући, да на мирни начин повратите опет словесно стадо у своје станиште, из којега се за час незадовољно удаљило“.

Изгледа нам као да дотични хоће, мјесто да се враћају показанијем путем натраг, да се даље заведу у противноме правцу. Али ако то они још нијесу увидјели, то ће наш народ истрајати и са повишеном енергијом чекати на чврстом земљишту својијех права и да ће чекати, док не нађера какав вјетар тај смјели брод на обалу наше скромне црквено-школске автономије. Само се бојимо, да ли ће ти смјели морепловци, ако још један корак напријед пођу, моћи се непозлиједђени вратити.

Ово ћемо све да видимо у трећем чину наше црк.-школске драме. Стрпимо се, завјеса се диже!

О проневери патријарха Бранковића.

Патријарх и епископ Змејановић.

О томе је ли епископ Змејановић молио патријарха за опроштење, пише вршачко „Српство“ ово:

„Истина је, да је епископ Змејановић по савету осталих епископа отишао патријарху да се с њим опрости, али пити га је молио за опроштење, нити му је причао, како су га радикали натоцијали, нити је што обећавао. Ни то не стоји, да је код патријарха остао три четвртине сата. Он се у кратко опростио с патријархом и рекао му је, да је он по својој епископској заклетви био дужан, да учини пријаву, да би цркву и патријарха спасао од извесне срамоте, а патријарх му је, као што чујемо, на то рекао: „Сваки други да је тужио, само ви нисте смели.“ Многи замерају епископу Змејановићу, што је отишао патријарху, кад га је овај онако простачки врећао, те сматрају то тактичком погрешком. Али то су према самој ствари ситнице, јер је увек главно, да се патријархове пригоде морају извидети и да се он према томе мора казнити; главно је дакле, да епископ Змејановић није одустао од своје пријаве, него је енергично тражио, да се ствар извиди и кривац ка-

зни, а ако се ствар исцрпно извиди — патријарх Бранковић мора срамно пасти.“

*

Патријархова брука. „Српско“ пише: Да се види, како се у Пешти мисли о патријарху Бранковићу, наводимо ово: пре осам дана отворено је ново заседање државног сабора, те се тада обе куће по ново конституисале: изабрале су члаништво и потребне одборе. Патријарх је Бранковић до сада увек био члан ма једног одбора магнатске куће, а ове године први пут није изабран у један одбор. Тако је магнатска кућа морално саранила патријарха Бранковића. Када би он могао да разуме то, он би се сишао са патријаршеске столице. Докле ћемо трпети, да се брука патријаршеско достојанство? Али тешимо се, да се ова брука неће дуго моћи забашуривати — и да ће се српска црква опростити недостојног патријарха. Ово критично стање не може се још дуго одржати, па ма колико патријархов биро радио, јер су у лажи кратке ноге“. — Ово је учинио патријарху Георгију сам „П. Лојд“, који је писао, да су то само „пригоде“, које су се и другде дешавале.

*

Епископ Змејановић и докази против патријарха. Пишу нам из Темишвара: Јуче, 12. тек. мсца. био сам код г. епископа вршачког и однео му неке ствари које се тичу патријархових проневера, а из суседних општина. Г. Епископ Змејановић примио ме је лепо, али је изрично изјавио, да он не може те ствари послати саборском одбору. Он је обећао синоду, да ће послати оно што има и што му је достављено од пријављача, па ће то и учинити. Ако још ко има што, нека пошље саборском одбору сам, он неће да изгледа, како сад са свију страна купи материјала против патријарха Георгија. — Шта ћемо сад? Ако сами што пошљемо саборском одбору, бојимо се да неће увети у обзир. — Оволико наш дописник. И ето се већ на првом кораку показало, колико смо имали право, кад смо осудили онако половну и ограничену и непотпуну истрагу, као што ју је закључио синод. По нашем мишљењу епископ Змејановић нема право што ограничава број доказа. Та он кад пријављује материјал, који му стигне, тиме врши само своју дужност, јер га је синод познао на то. Нами бар није познато, да је позван од синода да изнесе само оно, што се у онај мах налазило у његовим рукама.

Истина, није овде главно множина доказа. Нека се у једном случају докаже да је патријарх проневеравао новац, те је толико, као да се доказало у 100 случајева. Ал ми смо видели, да је код једног случаја свео саб. одбор све на забуну.

Ми остајемо при своме, да ће бити праве истраге, онда је саборски одбор дужан не само да се осврне на оно, што му достави епископ Змејановић, него и на оно што му се достави ма с које стране, а уз то да нареди, да се спроведе ликвидација свију књига и рачуна што их је водио Георгије Бранковић као прота и епископ, а да се се испитају сва његова примања, што их је примао као патријарх.

Све друго сматрамо за забашуривање под данашњим приликама, које ће се осветити и цркви и народу али зацело и онима, који су криви том забашуривању.

Ликвидација је потребна и за то, да све општине покажу своје оригиналне признанице које су добиле од сомборског проте и темишварског епископа Георгија Бранковића, па да се онда види кад је тај новац уносио Георгије Бранковић у народне фондове, дал одмах, дал после 10 ил 12 ил 15 година, дал све ил само нешто.

Чим је почела ова ствар у јавности, ми смо јавили како је патријарх Георгије заклео чиновништво народних фондова да ће чувати тајне и интересе заводске према свакоме. Но то чиновништво не би могло боље чувати интересе нар. црк. фондова, но кад би казало све што зна. И када би саборски одбор нашао пута и начина да одреши језик вајном трифолијуму Јовановићу, Деспотовићу и Чокићу — ствар би била одмах на чисто.

Но саборски одбор то неће учинити... И синод ће се једном кајати што донесе онако половни закључак, јер ће све то једаред изаћи на видело. После свега овога што видимо, изгледа нам, да је било наде како ни епископ Змејановић неће изнети ништа, па да ствар онда легне... Чекамо да видимо, како ће бити и у том погледу.

Политичке вести.

Закључци далматинског сабора. Земаљски одбор далматински поднео је намесништву закључке дал. сабора. У тим закључцима тражи се међу осталим и поштовање основног начела слободне штампе; да се укину изванредне финансијске контроле; да се подигну склоништа за раднике у дуванским стоваришћима да се прошири неговање дувана и да се блажије поступа у проценивању истог; да погранични становници Далмације могу слободно пасти своју марву на оближњем земљишту босанско-херцеговачком и користити се тамошњим дрвима; да се уреди рад повереног делокруга, који ће општине имати да обављају; да се укине поштарина за све службене списе општина; да се бокеским бегунцима који су 1891. осуђени додели помиловање.

Конференција мира. Рад заступника на хашкој конференцији тече у примерном реду. Досадање несугласице већином су отклоњене и по досадањем раду може се смело рећи, да ће рад конференције уродити плодом. Други одбор одржао је и другу своју седницу и може се рећи да ће за најкраће време донети важне и корисне закључке. Једино су мишљења подељена: о заштити приватне својине у поморској битци, јер има више заступника, који заступају начело, да то никако не спада у делокруг конференције мира, но има доста заступника, који су сасвим противна мишљења. И нема сумње да ће у целости донети закључак, који одговара хуманом, научном гледишту. И рад трећег одбора напредује добро. Сада се види да је врло мудро урађено, што се примирителном суду обратила и придодала највећа пажња. Јер не може опште разоружање донети мира, ако се пре тога не задовољи правда и правица, и не створи опште задовољство. Само стварањем примирителног суда и његовим савесним радом, могу се смањити војни терети и војска. И то ће бити природна последица, која долази сама од себе. А то је управо и главни задатак конференције мира. Само о раду првог одбора т. ј. за разоружење не може се ништа одређено рећи. И како успех овога лежи у успеху примирителног суда, то ће одбор за разоружање по својој прилици проучавати само статистичке податке, а неће доносити никакве одређене закључке.

У патријаршији.

Његова »Светост« патријарх Георгије и Његово аминаштво један члан саборског одбора, седе и разговарају:

— Киша!

— Киша!

— Захладило!

— Захладило!

— Бр! Непријатно!

— Непријатно!

Па можда са те »непријатности« дође говор на другу непријатност.

— »Застава!«

— »Застава!«

Његовој Светости се одреши језик: Каже: — Могу они писати што год хоће, ја се на то не освећем. Све је то брате мој забуна. Зар ја нисам имао друга посла, но да мислим само на ниске земаљске ствари и на презреног мамона, новац?! Док сам био прота, ја сам дан ноћ премишљао о томе, како ћу као будући епископ да користим што више народу моме и цркви мојој, а кад сам био епископ, онда сам промишљао, како ћу као патријарх да подигнем углед миломе православљу... Па ако и нисам увек све унео у фондове, што сам примио, страшна ми посла. Заборавио!

— Тако је, заборавили сте!

— Зар није доста, што сам се у опште сећао, да гоним општине да плаћају.

— Дакле се на то сетила Ваша Светост?

— Да, сетио сам се!

— А како је с оним? пита аминаш.

— С којим оним?

— Па кад је Јован Новаковић платио 472 фор. за чаковачку сесију, а ви уписасте да је платио Пера Борић само 200 фор. на ту цел?

— Па заборавио сам да је било 472 ф.

— А како се сетисте на Перу Борића?

— Па сетио сам се. Можда је оног дана био случајно код мене, па сам се сетио.

— Да, да, сетили сте се! А како је било молићу, кад сте као патријарх писали признанице и дизали плату као епископ темишварски?

— Разуме се да је и то забуна. Био сам заборавио, да сам патријарх, па сам мислио, да сам још увек епископ темишварски.

— Да, да заборавили сте, да сте патријарх! Ал кад је дошла жетва у Дању, онда сте се сетили на то?

— Јест, сетио сам се!

— А кад сте се сетили да сте патријарх, што нисте вратили оно, што сте подигли као епископ?

— Заборавио сам!

— Беде вас, да сте денунцирали народне странке, као протудржавне.

— Сетио сам се да ми је то дужност!

— А кажу, бојали сте се сабора, па га за то нисте пријављивали.

— Ама лажу човече, заборавио сам!

Аминаш се пљесну рукама: — Е ту престаје ствар! Све је тако чисто и јасно као сунце! А они онако ружно да пишу о вами?! Ти људи баш немају ни свести, ни Бога, ни савести — ничега. Баш је то срамота! Само вас молим не заборавите попунити, ако још где има штете.

— Гле сад наопако! Како бих заборавио?? Та ваљда нисам луд?! вели Његова »Светост« и чисто се љути, кад чује, где неко мисли о њему, да би ишта могао заборавити... Он је био заборављив само тамо, где се тицало — проневера.

Вести из места и са стране.

У прославу Змајеву. Српска добротворна женска задруга и срп. грађанска читаоница у Новој Градишци приређује у недељу 23. маја о. г. а у славу Змајеве 50-годишњице књижевног рада беседу с игранком.

Композиција „Змајевке.“ На расписану награду за композицију поздравне песме Змају стигло је свега 14 композиција. Оцењивачки одбор доделио је награду од 6 цар. дуката композицији Вељеслава Челанског, капелника код зем. позоришта у Загребу. Једна је композиција по израженој жељи композитора спаљена. Једна је пак по жељи композитора враћена натраг, а осталих 11 се налазе у архиви срп. певачког друштва, те ће се композиторима вратити натраг, ако се ради тога одбору пријаве.

Путовање краља Александра. Бечки листови доносе по својим извештајима из Београда, да ће краљ Александер, са својим оцем и малом пратњом отићи месеца јуна у купку Калсбад. На путу своме задржаће се краће време у Бечу, а у повратку своме из Карлбада предузеће путовање по иностранству. Извештаји немачких листова тврде да ће краљ Александар на том свом путу пробавити два и по месеца дана.

Памфлет против кнеза Николе. „Србобран“ пише: Још раније је било говора и у нашем листу и у другим новинама, да се у војној штампарији у Београду спрема нов памфлет против кнеза Николе, но тај се глас није обистинио за то, што је ствар на време опажена, те се с њом морало стати. Сад је, међутим, несумњиво и поуздано познато, да се противу кнеза спрема памфлет, па било да је то онај, с којим се стало, или какав нов. По бестидности овај ће превазићи онај први, који је штампан у Осеку прошле године. Кнезу неће бити поштеђено ништа на свету, па ни саме кћери, од прљавих уста срамних најамника.

Нововерац (назарен) војник. Читамо у неким листовима како је пре кратког времена био позван у војску назарен Хлавати Миша из Ст. Пазове. Кад му у Петроварадину дадоше пушку, нехтеде је примити, јер је то од Бога забрањено. Кад виде капетан да сва његова саветовања немогу да опамете Мишу, а он нареди да се пред целом компанијом прочитају ратна правила, и после тога га још три пут позове, да узме оружје. Али кад Миша пи тада не хтеде да послуша а капетан заповеди четворици војника да Мишу одведу у затвор. Миша је испрва одлучно потао у затвор, но кад погледа на хлеб кога је собом донео и који му је жена умесила, а он се заплака, суве му квасише хлебац, он застаде, пољуби хлеб и горко зајеца: Кућо моја, мила обитељи, зузко (жено) моја и шесторо деце! Ораницо и пшеницо моја, ко ли ће вас неговати и ко за вас одговарати! Зар све то да пропадне, зузку (жену) моју да други љуби, а децу да други кара! А ја да трунем у тамници мамљивој, непробитних зидова варадинских?! Не, не!... Збогом вечна блаженства, збогом рајко весеље, ако га и има ваља бити човек, отац и муж. Рекавши то затражи пушку, а момчад му је даде одушевљено кличући. Капетан му је великодушно опростио, а Миша је тиме спасао себе од затвора, и своју зузку са децом, да не буду за дуго без мужа и оца.

† **Емило Кастелар.** Из Мадрида јављају да је тамо умр'о славни шпански државник и књижевник Емило Кастелар. Шпанија је изгубила у њему једног од најбољих и најзначајнијих својих људи. Свој јаван рад отпочео је био писањем приповедака, но на брзо се одао политичком писању и уређивао је демократске листове. Као професор мадридског универзитета својим живим и стручним предавањем освајао је срца својих слушалаца. Год. 1864. покренуо је лист „Демократија“ а као саборски заступник великом речитошћу бранио је републиканско начело. Због својих тих начела и испада против владе свргнут је био са свога звања, а због учествовања свога у војном устанку мадридском год. 1866. морао је побећи из земље и контумацијоно био је осуђен на смрт. Септембарска револуција год. 1868. довела га је натраг из прогонства и за заступника изабран, борио се против сваке монархије а тражио је федеративну републику и слободу вероисповести. Год. 1873. био је министром спољних послова исте године председником сабора и председником извршне власти, и пошто му је дата скоро независна диктатура, енергично се борио против карлистанског рата, уједно је покорио и федералисте на југу државе. Републиканци су га због тога сматрали за изрода. И он је год. 1874. напустио своје звање и отишао у Русију. И тек после више година а под Алфонзом XII. примио се поново избора за посланика и стајао на челу малене четице „републиканаца поредка“. Год. 1890. отворено се изјавио да је присталица монархије и 1893. повукао се са свим се политичког поља.

Не селите се из домовине. По извештају, што је стигао министарству спољних послова од ц. кр. послаништва у Лондону, колонијална је влада Велике Британије у Новој Зеланди издала наредбу, да се исељеницима само онда допусти да се изкрцају, ако имају при себи барем 12 лица штерлина (око 120 форинти), и ако су осим тога кренули пут Нове Зеланде пре него што су дознали за њене законе. Кад је тако, онда у залуду иду у Нову Зеладну; јер им не ће допустити, да се изкрцају. Ово нека упамте сви они који хоће тамо да се селе.

Тридесет осам душа заустављено на путу. Из Земуна јављају „Слав. Преси“, да је тамо пре недељу дана полиција зауставила 38 људи житеља Бос. Градишких, ради недозвољеног исељивања, те их одпратила у њихов завичај. Кад су морали да уђу у влак, који би их имао одвести, дошло је до дирљивих призора, јер већина није хтела, да се одазове налогу полиције те је овој тешком муком пошло за руком да их стера у влак. Некоји су се чак бацили на земљу те рукама и ногама око себе махали, дочим су њихове жене и деца подигли ужасну вику. Кад све наговарање није помогло, свршила се цела ствар тако, да су једнога по једнога однели у влак. Исти лист вели, да су ти путници били мухамеданци. Влак је због тога случаја закаснио за неколико часова.

Судар влакова. На станици Шидској стајала су у четвртак, два празна вагона, но ветар их крене у сусрет влаку што је долазио са пруге Инђија-Загреб. Недалеко од Шида сударише се. Обоје празних кола измрвљена су. Машина од воза превртула се у јендек, поштанска кола измрвљена су. Од путника само је машиниста лако озлеђен. До у вече саобраћај је опет успостављен.

Девојачка лоповска дружина. Пред пештанским поротним судом отпочела је данас расправа против једне девојачке лоповске дружине. Дружина ова састојала се из самих девојака, а било их је 18 на броју. Дружина је ова под видом куповања на најпрепреденији начин крала већином свилене материје. Покрадене ствари залагала је а мањим делом продавала. Годину дана терала је ова дружина свој красни посао, док неколицину не ухвати полиција при самом делу. И ове ухапшене девојке одале су све своје друге. Вредност покрађених ствари процењена је на 5000 фор. но свакако да је свота много већа. Девојачка лоповска дружина била је вешто уређена и постројена. На челу дружине била је Роза Кауфман. Вредност покрадених ствари праведно би поделили међу собом и никад није дошло до свађе. По сад ће и заслужену казну праведно и братски спосити.

Најновије вести.

Поравнање. Министарска саветовања су у неколико прекинута. Министар председник Сел вратио се у петак са угарским министрима у Пешту. Пре подне тога дана примљен је био од краља у подужу аудијенцију, која је трајала читав сат. Одлука у питању поравнања пашће за који дан. Министар-председник вратиће се у недељу у Беч, да тамо сачека решење.

Аустријско министарство охрабрено је једнодушним одобравањем и потпомагањем аустријског јавног мнења, и оно види у њему јак ослонац. Гроф Тун изјавио је у седници извршног одбора аустријске саборске већине, да су сви чланови његовог кабинета солидарни у питању поравнања, и да аустријска влада ни под којим условом неће напустити своје становиште.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 14. маја.

Петроград 26. маја (7. јуна) тек. год. почиње прослава Пушкинова а трајаће до 30. маја (11. јуна). Прослава ће почети у Академији наука и великим банкетом новинара и књижевних друштава. Позиви лични неће се разашиљати, али ће сви пријатељи бити радосно дочекани. Очекују се гости особито из словенских земаља. Петроградска штампа послала је позив свима српским листовима да пошљу своје опуномоћенике на прославу Пушкинову, а позива и српски народ, да се у што већем броју одазове и дође на ту прославу, где ће сваки Србин братски и пријатељски дочекан бити. (Овај позив у име петроградске штампе потписао је одбор од 7 лица. Међу њима спомињемо Гајдебурова и Комарова. Пр. ур. „Заставе“).

Будимпешта. У политичким круговима тврде да ће се међу аустријском и угарском владом споразумети у питању поравнања и језгро тога споразума је једногодишње привремено правање.

Трговина

НОВИ САД, 15. маја. — Пшеница прве каквоће фор. 8·——70 н. Пшеница средња ф. 8·30 до 50 пов. Пшеница лакша роба фор. 8·——— н. Наполица ф. 7·——50 фор. Јечам нови ф. 4·20—50 Зоб ф. 5·20—30 Кукуруз у зрну нови ф. 4·20—30 нови у клипови ф. ——— нов. Маст 60 фор. Сланина сува 60 фор. дебела пањена 60 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки 36—37 нов.
„ средњи . . 34—35 нов. живе мере
„ лаки . . . 32—33 нов.
Све од 1 килограма.
Теоци . 25—28 нов. по клгр.
Јагњци 6—12 фор. по пару.
Овци . ——— фор. по пару.

*

Стање воде под Новим Садом.

14. маја било је . . . . . 4·73 мет.
15 маја било је . . . . . 4·71 мет

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

СРПСКА КЊИЖАРА И ШТАМПАРИЈА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМЕ САДУ.

ЗА НАСТУПАЈУЋЕ ШКОЛСКЕ ИСПИТЕ

упозоравамо сваког, који је вољан за испите школске младежи поклон учинити, да се код нас

НАЈВЕЋИ ИЗБОР НАГРАДНИХ КЊИГА ДОБИЈА

а уз то

ценом врло јефтином,

јер дајемо сваком поручиоцу

50% ПРИДЕ У КЊИГАМА.

Наш опширан ценовник шаљемо сваком по жељи о нашем трошку (бесплатно).

Нови Сад, пред Спасов-дан 1899.

С поштовањем

197 2—6 БРАЋА М. ПОПОВИЋИ.

ОГЛАСИ.

Foulard-Seide 65 kr.

bis fl. 3·35 per Meter — japanesische, chinesische etc. in den neuesten Dessins und Farben, sowie schwarze, weiße und farbige Henneberg-Seide von 45 kr. bis fl. 14·65 p. Met. — in den modernsten Geweben, Farben und Dessins. An Private porto und steuerfrei ins Haus. Muster umgehend.

G Henneberg's Seiden-Fabriken (k. u. k. Hofl. Zürich.) 601 21 52

СТЕЧАЈ.

Српско-православна црквена опћина у Дарувару (Славонија) — на темељу скупштинског закључка од 30. априла (12. маја) о. г. точ. XIII. — расписује овим стечај за учитеља на својој аутономној вјероисповједној основној школи, која се из нова отвара 20. августа (1. септембра) о. г.

Учитељу ће бити дужност: да обучава у сва четири разреда — према садањим приликама — око 80 дјеце обојега спола у свима прописаним предметима; да држи прописно опетовну обуку; да врши дужности црк. појца при свима црк. обредима, пак да и школ. дјецу вјежба, како би и она код богослужења што боље судјеловати могла; имати ће напокон оба вљати дужности црк.-опћ. перовође.

Учитељ ће имати слиједећа берива: годишњу плаћу 600 (шест сто) форинти а. вр. стан у школској згради састојећи се од 3 собе кухиње коморе, подрума — са омањом баштом, за тим 6 хвати огријевних дрва, 10 фор писаћег прибора, 24 фор. за бригу о подворби школе, — те нузгредне заслуге од спровода 1 фор., од парастоса 50 новч. од странака, које га позову. Стална берива добиваће у мјесечним оброцима унапред из школског фонда; а у изгледу је, да ће се основати и посебан фонд за петогодишње доплатке и за мировину.

Компетенти за то мјесто — оспособљени учитељи православне вјере и српске народности — нека поднесу прописно обложене молбе до 3. (15.) јула о. г. претсједништву ове црквене опћине. — Уз остале повољне препоруке предност ће имати они, који су оспособљени на којој српској вјерској учитељској школи, те који се лично искаже појањем у овомјесној цркви којега год празника или недеље до 4. (16.) јула о. год. и који докаже музикалну способност, да је кадар учити и равнати црквеним пјевачким кором.

Предсједништво
српске православне црквене опћине.
У Дарувару, 1. (13.) маја 1899.
Предсједник
1 3 200 Исидор Добровић в. р.

СВИЊСКЕ МАСТИ

може се добити врло јефтино

У ТРГОВИНИ
ШПЕЦЕРАЈА и МАТЕРИЈАЛА
СТОЈАНОВИЋА и РАДОВАНОВИЋА
У НОВОМ САДУ
„код лафа“ (преко пута од соларе.)

ЦЕНА:
у бурадима од circa 100 кила фор 53.—
у бурадима од circa 200 кила фор. 52 —
Буре франко (бесплатно).

Имамо штелаже за шпецерајску радњу на продају. 203 1—2

ПРЕСЕЉЕЊЕ РАДЊЕ

Моје стовариште лонаца, фуруна и разних судова, које је било у Дунавској улици у кући г. Арсе Пајевића, преселио сам од 15. маја о. г. у своју сопствену кућу у Дунавској улици број 12. код „Белог коња“, о чему моје поштоване муштерије извештавам и за многобројну посету умољавам

У Новом Саду, у месецу мају 1899.

201 1—3 С поштовањем Коста Грујић.

ТРАЖИ СЕ

једна образованија здрава озбиљна **женска** не преко 35 година старости, која би имала способности и воље ступити у кућу једног вишег чиновника за **газдарицу** и одгајиљу петоро деце; најмлађе је 2, а најстарије 12 година, од њих је једно мушко. Треба да је вична у домаћем послу и свима ручним радовима Понуде са сликом ваља слати у засебној коверти па администрацију овог листа под шифром: „Србија“, а уз прикључење пошт. марке од 10 нов. 194 3—3

ПЛЕМЕНИТОГ ЛАСТАРА „EDELREIS“

за каламљење у зелен, више него 1200 најбољих винских и најблагороднијих столни врсти грожђа као и

ЛАСТИКЕ „GUMMIBÄNDER“

у најбољој каквоћи, тако исто и

штрцаљке „Peronospora Spritzen“

по најновијој системи, без пумпе, може се добити по јефтиним ценама код

Алекс. Адамовића
посредника америчанског ложњака

6—10 177 Нови Сад.

ГРАНД ХОТЕЛ „ПАРИЗ“ У БЕОГРАДУ

својина српске државе, подигнут на најлепшем месту на „Теразије“ са ново украшеним салоном за кафу и великим салоном и баштом за пиво, у којем се точи искључиво домаће најизврсније пиво у Србији из »Прве Српске Парне Пиваре« г. Ђорђа Вајферта у Београду, **отворен је 16. маја о. г.**

У истом хотелу имаде 36 врло лепих и здравих а по најлепшем укусу елегантно намештених соба за поштоване посетиоце по умереној цени.

Молимо поштоване посетиоце наше лепе српске престонице Београда за посету, те да се увере о добром и укусном јелу и пићу а тако исто и тачној услузи.

С поштовањем
Закупници хотела
204 1—10 **Светозар Боторић и другови.**

Рихтеров Анкер-Паин-Експелер
Liniment Capsici compos.

Овај чувени кућевни лек одржао је пробу и критику садашњег времена, јер се не мање већ од 30 година као поуздан лек употребљује, и то **ублажава болове од реуме, костобоље, расхлађења** и томе сличних патња и болести, да га и сами лекари врло често болесницима прописују. Овај прави Анкер-Паин-Експелер, није никакво тајно средство за употребљавање, но прави народни кућевни лек, који због тога не би требао ни из једне куће да фали. За цену од 40 новч., 70 новч. и 1 фор. може се у свима лекарницама добити. Главно стовариште код **Josef v. Török Apotheker in Budapest.**

Код куповања треба пазити, те да се од преваре и штете сачува, треба сваку флашицу, која нема на себи ове ознаке (ленгера) и име Рихтер да ју врати натраг.

F. Ad. Richter & Cie k. u. k. Hoflieferant, Rudolstadt.
525 35—39

Извик на заштитну марку!

Маријацелске капљице за стомак

народно дејствујуће код болести стомака, јесу добро позната кућевна и народна средства без којих не треба бити

при немању апетита, слабости стомака, дисању хрђавог мириса, подригивању, колици, горушици, прекомерном нагомилавању слуза, жутици, одвратности и повраћању, грчевима у стомаку, тврдој столици или затвору.

Такође је опробано лековито средство код главобоље, препуњења стомака са јелом и пићем, при болести црне дигерице и хеморојиде и који пате од глиста. Код речених болести од многих година познате су Маријацелске капљице као најбоље средство, што доказују стотинама сведочби. Цена флаши са упутством 40 нов., великој флаши 70 нов. Централно отправништво кроз апотекара

Carl Brady, Apotheke zum „König v. Ungarn“ Wien, I., Fleischmarkt 1.

Може се добити у свима апотекама

Главно стовариште **Josef v. Török,** Budapest, VI. Königsgasse 12.
520 2—22

КО ЖЕЛИ
ИСТРАЈНОГ ЛОДНА
и
МОДНИХ ШТОФОВА

за **мушка одела** купити, нека се са поверењем обраћа на **чохано одељење фирме**

KASTNER & ÖHLER, GRAZ.

Мустре разашиљемо о нашем трошку.
136 8—9

МЕШОВИТА И ПАМУЧАРСКА ТРГОВИНА
ДАШЕ ГРУИЋА
У СОМБОРУ

потребује једног млађег спомоћника. — Који говоре и **мађарски** имају првенство. 195 2—3

КАФА ИЗ ФИУМЕ

непосредно се разашиље са морских лађа.

1 џакуљица 4 клгр. Рис-Кафа крупна зрна 4·60 н.
1 џакуљица 4 к. Порторико-Каха крупна зрна 5·60 н.
1 џакуљица 4 клгр. Куба-Кафа крупна зрна 5·76 н.
1 џакуљица 4 к. Порторико-Перлкафа кр. зрна 6·12 н
1 џакуљица 4 кл. плава Јава-Перлкафа — 6·80

са плаћеном царином и поштарином без икаквих даљих трошкова.

Са ценовницима стојимо радо на услузи.

FRATELLI DEISINGER.
Fiume, *Frei-Hafen 63.*

Главна трговина, којом се служе угарске кафеције. 175 4—16

ПОМОЋНИК

шпецерајске и деликатесне струке, који говори српски, немачки и мађарски биће акцептован. Својеручно писане оферте са сведоџбама у препису и означењем плате — уз слободан стан и храну — треба упутити

2—3 196 **K Moravez, Fiume.**

500 ФОРИНАТА плаћам сваком, који при употреби Бартилове коде а зубе, флаша по 35 нов., икад више зубобољу добије или на уста задише. (Паковање 10 нов. обавка). **A. Bartilla's Erben** *(E. Winkler),* (А. Бартила наследника) *Wien 19/2., Sommergasse 1.* — Свуда нека се варично тражи **Бартилова** вода за зубе. Пријаве фалсифицирања биће **добро** награђене.

У Новом Саду: код П. Георгијевића апотекара курчијска улица и у апотеци Грозингера, Фрање Јосифа трг 1. 560 13

6 златних, 10 сребрних медаља, 30 почасних диплома.

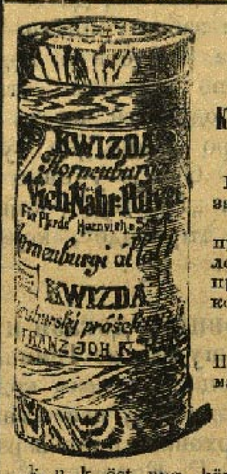

Квиздов корнајбуршки прашак за гајење марве

Ветер. дијетично средство за коње, рогату марву и овце

Од 45 година у употреби при недовољној вољи за јелом, хрђавом варењу, за поправљање и множење млека код крава.

Цена: 1/1 кутија 70 нов. 1/2 кутије 85 нов.

Прави само уз горњу заштитну марку може се добити у свима апотекама и дрогеријама.

Главно стовариште:
Franz Joh. Kwizda
k. u. k. öst. ung., königl. rumän. u. fürstl. bulgar. Hoflieferant
Kreisapotheke, Kornenburg bei Wien.
583 19—45

Вића Груић у **Руми** треба за своју **ШПЕЦЕРАЈСКУ ТРГОВИНУ** млађег помоћника Србина. — Ступити може одмах. 199 2—2

ЧОКОЛАДА

Suchard

КАКАО

Купити се може свуда

40 15—52

СТЕЧАЈ.

Првој Удеоничкој Потрошачкој Обућарској Задрузи за Краљевину Србију потребан је **УПРАВНИК**, који мора бити специјалиста у кожарској трговини.

Осим тога мора поред српског говорити и немачки језик, и да је, по могућству, вичан простом књиговођству и немачкој кореспонденцији.

Плата је управнику од 1800—2500 динара годишње.

Понуде с документима ваља писмено поднети председнику задружном, г. Милошу Савићу, обућару у Београд, најдаље до 15. јуна ове године 202 1—3 **УПРАВА.**

ХАЈНРИХ МОГАН, НОВИ САД

ХАЈНРИХ МОГАН, НОВИ САД.

Највеће стовариште одела за господу, госпође и децу.

ОБЈАВА.

Највеће стовариште одела за господу, госпође и децу.

Част ми је поштованој публици до знања ставити, да сам своју

трговину поново отворио

и у том сам положају, да своје штоване муштерије као и до сада солидном и добром робом уз врло јефтину цену у сваковрсним изборима **мушког, женског и дечијег одела** послужити могу.

Највећи избор у свима артиљима!

С поштовањем

Највеће стовариште одела за господу, госпође и децу.

ХАЈНРИХ МОГАН
Главна улица 3.
Недељковићева кућа.

Највеће стовариште одела за господу, госпође и децу.

ХАЈНРИХ МОГАН, НОВИ САД.

ХАЈНРИХ МОГАН, НОВИ САД. 133 8—

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.